

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Arrogància, càlcul, supervivència

La formació de govern a Espanya –com ho havia estat abans a Catalunya– està resultant molt difícil. Però no ho és tant pels desacords programàtics, que també, com sobretot per tres altres raons pròpies del mercat electoral. La primera raó és l'arrogància de les campanyes electorals, que obliga els candidats a jurar que de cap manera no pactaran amb els rivals. La segona és el càlcul sobre com es comportarà l'elector en el futur en relació amb la decisió actual. I en tercer lloc, però de no menor relleu, hi ha el futur personal dels líders dels partits, és a dir, la seva supervivència.

L'ARROGÀNCIA POLÍTICA dels partits en campanya consisteix a fer creure a l'elector que només obtenint una majoria aclaparadora es podrà dur a terme el programa electoral promès. És una estratègia de diferenciació per presentar-se no pas com els millors, sinó com a únics i imprescindibles, i que provoca el "vot útil". És un relat que ignora la possibilitat de pactes i oculta les hipotètiques preferències. El més greu d'aquesta lògica de propaganda és que cada proposta política sembla irreconciliable amb cap altra, per taponar possibles fugues de vot. Si finalment s'acaba pactant, l'elector veu traïdes les promeses d'aquell "mai farem govern amb...", i les raons per a la desconfiança es multipliquen. Només un sistema electoral com l'anomenat "vot d'aprovació", i que han estudiat Xavier Mora i Rosa Camps, matemàtics de la UAB (vegeu l'article que publica avui l'ARA a la pàg. 26 i el blog de tots dos autors *Ars Electionis*), resoldria definitivament aquesta dissonància entre promesa electoral i realitat de govern.

LA SEGONA DIFICULTAT és la del càlcul sobre les futures conseqüències electorals dels pactes de govern. Quin preu es pagarà a les properes eleccions per l'acord amb el rival? Qui es menjarà a qui? Paradoxalment, el pitjor adversari sempre és el que es té més a prop programàticament i amb qui es competeix més directament pel vot. De manera que els pactes d'ara es veuen més condicionats pels càlculs sobre els resultats de futur que no pas per les possibles dificultats de compartir el govern. Tant, que finalment es preferirà un pacte contra natura que exclogui el competidor directe –i, per tant, el partit amb qui seria més fàcil compatibilitzar programes de govern– i sumi un mal soci de govern que no faci ombra en el futur. No cal dir que els errors de càlcul en aquestes apostes solen provocar futures derrotes monumentals.

SERGIO BARRENECHEA / EFE

En el mercat electoral es prefereix un pacte amb un mal soci de govern que no faci ombra en el futur

I, ESCLAR, RES NO S'ENTÉN sense el factor humà. La desconfiança personal entre líders amagada en els replecs més profunds de l'inconscient; l'ambició alimentada en la lluita per controlar el propi partit i que sempre és la més ferotge; els entrebancs que provoca el ressentiment dels companys que han quedat derrotats pel camí; les úniques i potser darreres oportunitats per arribar al poder; la impossibilitat d'un retorn còmode al mercat laboral... Hi ha, doncs, tot el que determina la condició humana més fràgil, sovint miserable, sempre opaca, i que si es manifesta ho fa de manera perversa a través del rumor, la maledicència o l'impúdic espectacle mediàtic.

TOT AIXÒ S'ACOMPANYA amb grans declaracions de voluntat de servei, de vocació patriòtica i de fidelitat al vot de l'electorat, cosa que acaba d'embolicar la troca. Però que no ens enganyin. Tant el que va passar a Catalunya com el resultat que tingui ara a Espanya l'aposta de Pedro Sánchez caldrà interpretar-los, també, a la llum d'aquests tres determinants. Només així s'explica que els acords de govern entre PSOE i C's no incloguin els principals desafiaments polítics i que forcin declaracions tan emfàtiques com d'impossible materialització. I qui dia passa, any empeny. Que de presa que s'han trobat la vella i la nova política!